13/03/2021

Μάσκες, προσωπεία και πρόσωπο

/ Γνώμες

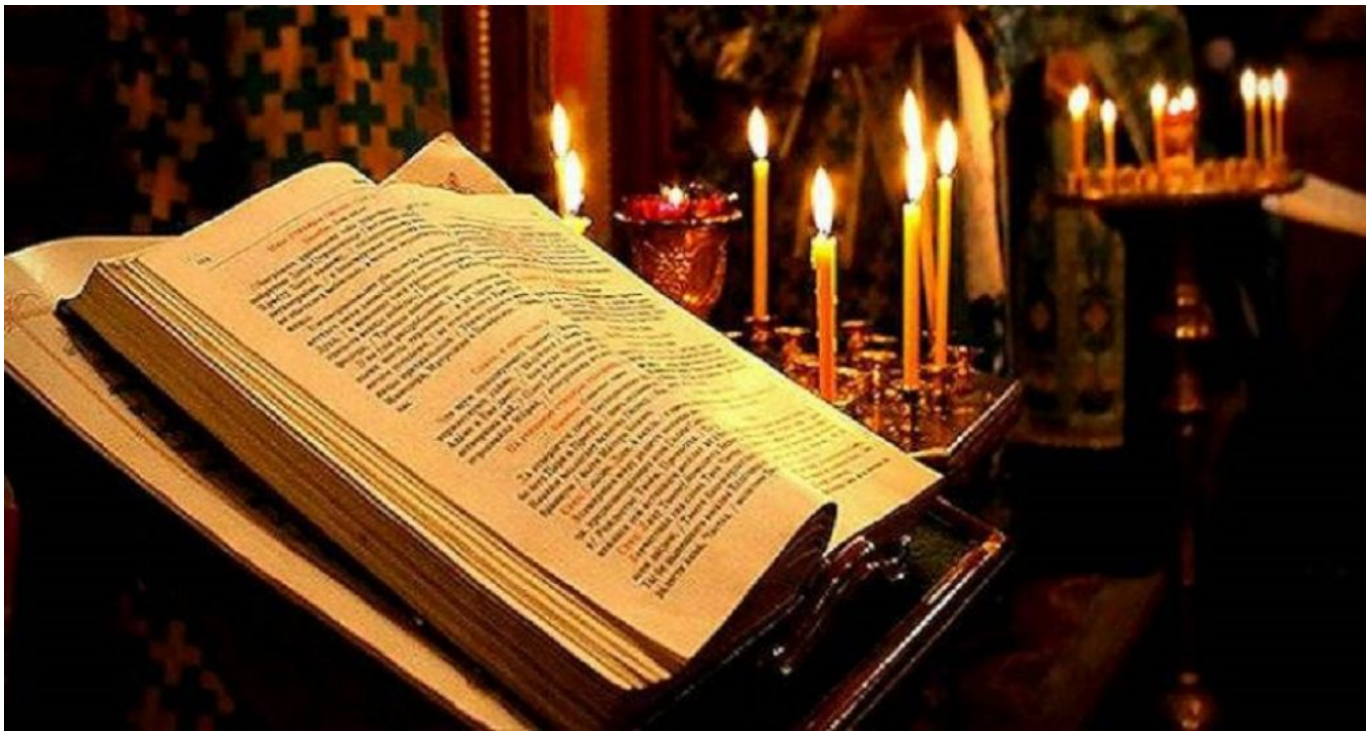

Απόκριες και αντιφάσεις στον σημερινό βίο

- Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμονος

Λίγο πριν από την έναρξη της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, είναι αναγκαία μια ανασκόπηση και ένας αναστοχασμός, για να χρησιμοποιήσω και έναν σύγχρονο όρο, των γεγονότων που ζήσαμε και γίναμε μάρτυρες την περίοδο αυτή αλλά και των βιωμάτων μας.

Γιατί άραγε είναι αναγκαίο να ξανασκεφτόμαστε γεγονότα από την ζωή μας και γιατί χρειάζεται να ανακεφαλαιώνουμε την ζωή μας;

Όπως η Αγία Εκκλησία μας ανακεφαλαιώνει την πίστη της όταν δέχεται προκλήσεις, έτσι και εμείς οι πιστοί ανακεφαλαιώνουμε την ζωή μας, τα βιώματά μας, τούτη την περίοδο που εισερχόμαστε στο στάδιο της νηστείας και της προσευχής, τούτες τις μέρες που ετοιμαζόμαστε να εισέλθουμε στην περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

Μας προετοιμάζει η Εκκλησία για να εορτάσουμε το Πάσχα, να εορτάσουμε το Πάθος και την Ανάσταση του Χριστού, μας προετοιμάζει για να βιώσουμε το δικό μας Πάσχα, το δικό μας πέρασμα από την πτώση στην σωτηρία, μας προετοιμάζει για την δική μας Ανάσταση, η οποία όμως περνά μέσα από το πάθος, την σταύρωση, τις δυσκολίες της ζωής και κυρίως τους πειρασμούς.

Και οι πειρασμοί είναι σήμερα, όπως πάντοτε άλλωστε, πολλοί και ποικίλοι.

Είναι αναγκαίο να ξανασκεφτούμε και να ανασκοπήσουμε όσα μηνύματα ως κοινωνία πιστών εισπράξαμε αυτό το διάστημα των τριών εβδομάδων του Τριωδίου, τόσο από την ζωή μας μέσα στο σώμα του Χριστού, την Εκκλησία, όσο και από τον κόσμο, την κοινωνία μας. Καλούμαστε να τα συνδυάσουμε και να τα σχολιάσουμε, να διατυπώσουμε την άποψή μας ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί, προκειμένου περισσότερο προβληματισμένοι και καλύτερα ενημερωμένοι να προσπαθήσουμε συνειδητά αλλά και βιωματικά να γνωρίσουμε τον εαυτό μας, να καθαρίσουμε την καρδιά μας από όλα εκείνα τα στοιχεία που μας δημιουργούν προβλήματα στην πορεία για την σωτηρία μας. Να αποδιώξουμε από την ψυχή μας όλα αυτά που δεν μας αφήνουν να πορευτούμε στον δρόμο της προσευχής, στον δρόμο της νηστείας και της καταλλαγής με τον Θεό και τους συνανθρώπους μας, ώστε καθαροί και δυνατοί μέσα από την συμμετοχή μας στα μυστήρια να πορευτούμε στον δρόμο που οδηγεί στην ανάστασή μας και στην ένωσή μας με τον Θεό.

Και πρώτα-πρώτα στην λατρευτική μας ζωή, την τόσο πλούσια και τόσο διδακτική. Τις τρεις Κυριακές που πέρασαν ακούσαμε τα ευαγγελικά αναγνώσματα του Τελώνου και του Φαρισαίου, του Ασώτου Υιού και της Δευτέρας Παρουσίας και Κρίσεως. Τρία δηλαδή αναγνώσματα, τα οποία καθόρισε η Εκκλησία μας να διαβάζονται την περίοδο αυτή της προετοιμασίας για την Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Τα ευαγγελικά αυτά αναγνώσματα διαβάζονται την περίοδο αυτή ως ένα αλφαβητάριο για όλους μας που μας εισάγουν στην οδό της σωτηρίας μας. Είναι οι μόνιμοι, σταθεροί και ασφαλείς «οδοδείκτες» που θέτει η Εκκλησία στην συνειδητή και με ελευθερία βουλήσεως πορεία μας προς την Ανάσταση.

Με το πρώτο ανάγνωσμα ο Κύριος υποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο διά της προσευχής μπορούμε πραγματικά να επικοινωνούμε μαζί Του. Με το δεύτερο υποδεικνύει το ατελεύτητο έλεος της μεγαλοσύνης Του προς κάθε ειλικρινώς μετανοούντα, σηματοδοτώντας έτσι τον δρόμο που μπορούμε εν ελευθερία να ακολουθήσουμε την περίοδο της συνειδητοποίησης και της μετάνοιας, ιδιαίτερα τώρα που εισερχόμαστε στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Το τρίτο, μας

αποσαφηνίζει το μέτρο με το οποίο ο Κύριός μας στην μελλοντική κρίση θα αξιολογήσει το πέρασμά μας από την γη που είναι ένα και μόνον: η αγάπη που προσφέραμε στον πλησίον μας, στον αδελφό μας.

Στην κοινωνία τα προτάγματα που μας πλημμύρισαν και φέτος, παρά την πανδημία του κορωνοϊού ήταν άλλα: Απόκριες, μεταμφίεση, μάσκες, γλέντια και χαρά, **αλλά και «έθιμα ανατροπής», γιατί οι Απόκριες έχουν συνδεθεί με το ξεφάντωμα και την κραιπάλη, με την αναζήτηση μονομερώς των ορίων της υλικής μας υπόστασης**. Έτσι, εξηγούνται και τα απαραίτητα συνοδευτικά των μεταμφιέσεων των Απόκρεων, όπως είναι οι μάσκες που μετατρέπουν το πρόσωπό μας σε προσωπείο. Είναι επιθυμητό να χαίρεται ο άνθρωπος, η χαρά είναι μέσα στην ορθόδοξη πίστη. **Όμως η χαρά του χριστιανού είναι συνδεδεμένη με την «κατά Χριστόν ζωή», είναι συνδεδεμένη με την συμμετοχή μας στην χαρά της λατρευτικής ζωής, στην ευχαριστιακή κοινωνία των προσώπων.**

Οι μάσκες όμως της Αποκριάς απαξιώνουν το ανθρώπινο πρόσωπο, το αλλοιώνουν, το εξουδενώνουν, το ταυτίζουν με το προσωπείο. Γιατί το προσωπείο, η μάσκα, κρύβει το πρόσωπο, κρύβει την ταυτότητά μας, κρύβει την ίδια μας την προσωπικότητα, διατρεβλώνει την ύπαρξή μας.

Έτσι αντιμετωπίζει η Ορθόδοξη πίστη και παράδοσή μας τον άνθρωπο ως μια ψυχοσωματική ενότητα, γιατί για τους Πατέρες της Εκκλησίας ο άνθρωπος δεν είναι μόνο ψυχή, δεν είναι μόνο σώμα, δεν είναι μόνο υλικός, αλλά είναι και τα δύο. Είναι το «συναμφότερον» των Πατέρων της Εκκλησίας μας. Γιατί μόνο με το «συναμφότερον» θα κατακτήσουμε το «καθ' ομοίωσιν», μόνον έτσι θα οδηγηθούμε στην σωτηρία.

Ο πιστός συνειδητά αρνείται αυτόν τον διαχωρισμό, αυτήν την διάσπαση της ενότητας του ανθρώπου, αυτήν την εξουδένωση του ανθρώπινου προσώπου από το προσωπείο, τη μάσκα, και ιδιαίτερα όταν με το πρόσχημα της σάτυρας βεβηλώνονται –ακόμα και όταν υπάρχει αγαθή προαίρεσις κατά το έθος της λαικής παράδοσης η δημιουργική αδεία– ασεβώς τα Άγια των Αγίων. Είναι λυπηρό να βεβηλώνεται η πίστη, να χλευάζονται τα ιερά και τα όσια του λαού μας.

Το κέντρο της κατά Χριστόν ζωής μας είναι η λατρευτική σύναξη, ο εκκλησιασμός μας, και η συχνή μετοχή μας στο κατ' εξοχήν μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, στο μυστήριο της Ζωής.

Η λατρευτική μας ζωή είναι η κιβωτός της σωτηρίας μας, είναι ταυτόχρονα και η κιβωτός της πολιτιστικής μας παράδοσης, είναι η κιβωτός της σωτηρίας της γλώσσας μας, της ποίησής μας, της μουσικής μας παράδοσης, είναι η κιβωτός της ζωής μας.

Οι ιερές εικόνες διασώζουν τον τρόπο της ζωής μας, διασώζουν τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο, είναι το βλέμμα μας, είναι ο τρόπος που γνωρίζουμε τον κόσμο, την Πλάση, είναι ο τρόπος που προσεγγίζουμε τον Θεό. Είναι ο τρόπος της σωτηρίας μας, και ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο η Αγία Εκκλησία μας όρισε η Α΄ Κυριακή των Νηστειών, η Κυριακή της Ορθοδοξίας, να είναι αφιερωμένη στην Αναστήλωση των Εικόνων.

Τα Άγια των Αγίων της Ορθοδόξου πίστεώς μας είναι και η Κυρία Θεοτόκος. Είναι η Παναγία και Μητέρα όλων των χριστιανών. Είναι η Μητέρα του Χριστού, του ενανθρωπισθέντος Υιού και Λόγου του Θεού, είναι η Τιμιωτέρα των Χερουβείμ και η Ενδοξοτέρα των Σεραφείμ. Είναι η μεσίτρια πάντων των χριστιανών, η έχουσα παρρησία προς τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, τον Θεό μας.

Ο πιστός αγωνίζεται για την κατάκτηση της «εν Χριστώ ζωής», να μετάσχει στην ζωή, στο Πάθος και στην Ανάσταση του Χριστού, γνωρίζει την πίστη του, αγωνίζεται και την διαφυλάσσει από τις κατά καιρούς επιθέσεις, όπως έχει δείξει η Εκκλησία μας στην δισχιλιετή ιστορία της. Τα «κατ' έθος» δρώμενα είναι επομένως μάλλον δικαιολογίες για τους «ανηλίκους» της Ορθόδοξης πίστης και παράδοσής μας, στην οποία ο θρησκευτικός, η καλύτερα ο εκκλησιαστικός αναλφαβητισμός δεν δικαιολογείται να είναι διαρκής.

Ελαχίστη ενθύμηση για τους τρόπους με τους οποίους ο πιστός πορεύεται προς την χαρά και κατακτά την χαρά, οι λόγοι του Αποστόλου των Εθνών Παύλου, διαρκώς σύγχρονοι και καθημερινοί: Μη γίνεσθε ετεροζυγούντες απίστοις· τις γαρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία; τις δε κοινωνία φωτί προς σκότος; τις δε συμφώνησις Χριστώ προς Βελίαλ; η τις μερίς πιστώ μετά απίστου; τις δε συγκατάθεσις ναώ Θεού μετά ειδώλων; υμείς γαρ ναός Θεού εστέ ζώντος, καθώς είπεν ο Θεός ότι ενοικήσω εν αυτοίς και εμπεριπατήσω, και έσομαι αυτών Θεός, και αυτοί έσονταί μοι λαός. (Β΄ Κορ. 6, 14-16)

Αν και εφ' όσον βέβαια συνειδητά εμείς θεωρούμε ότι είμαστε «ναός» και «λαός» «Θεού ζώντος».

Καλή Αγία και Μεγάλης Τεσσαρακοστή

† ο Μαρωνείας και Κομοτηνής Παντελεήμων